

Agenda Terytorialna Unii Europejskiej

W kierunku bardziej konkurencyjnej i zrównoważonej Europy zróżnicowanych regionów

Zaakceptowany na Nieformalnym Spotkaniu Ministrów ds. Rozwoju Miast i Spójności Terytorialnej w Lipsku w dniach 24/25 maja 2007 r.

I.

Zadanie na przyszłość: wzmocnienie spójności terytorialnej

(1) UE spogląda z ufnością na postęp osiągnięty w sferze gospodarczej, społecznej i ekologicznej. Państwa członkowskie łącznie prowadzą wspólną gospodarkę, która stanowi około jednej trzeciej światowego Produktu Krajowego Brutto. Wymiar terytorialny Unii cechuje właśnie owa siła gospodarcza, jak również terytorium Unii obejmujące ponad 4 miliony kilometrów kwadratowych oraz populacja licząca 490 milionów mieszkańców różnych regionów i miast.

(2) Jako ministrowie odpowiedzialni za zagospodarowanie przestrzenne i rozwój, przedstawiamy Agendę Terytorialną stanowiącą opracowane wspólnie z Komisją Europejską polityczne ramy działań dla naszej przyszłej współpracy. Poprzez Agendę Terytorialną wnosimy wkład na rzecz zrównoważonego wzrostu gospodarczego i tworzenia nowych miejsc pracy, a także rozwoju społecznego i ekologicznego we wszystkich regionach Unii. Niniejszym wspieramy zarówno Strategię Lizbońską, jak i Strategię Goeteborską Rady Europejskiej, które wzajemnie się uzupełniają.

(3) Z pomocą Agendy Terytorialnej pragniemy wspierać policentryczny rozwój terytorialny Unii Europejskiej w celu lepszego wykorzystania dostępnych zasobów w europejskich regionach. Istotnym aspektem jest integracja terytorialna obszarów zamieszkanymi. W ten sposób przyczynimy się do stworzenia Europy, która będzie kulturowo, społecznie, środowiskowo i ekonomicznie zrównoważona. Szczególnie ważną kwestią jest skuteczniejsze włączenie naszych nowych państw członkowskich w tę politykę rozwoju osadnictwa policentrycznego. Agenda Terytorialna pozwoli nam – w sensie realizacji idei solidarności terytorialnej – zapewnić lepsze warunki życia i jego wyższą jakość przy zachowaniu równych szans i ukierunkowaniu na potencjał regionalny i lokalny, niezależnie od miejsca zamieszkania – czy to w centralnym obszarze Europy, czy też na jej peryferiach.

(4) Przyszłe zadanie, jakim jest „Spójność Terytorialna”, rozumiemy jako stały, oparty na współpracy proces angażujący różnych uczestników i interesariuszy rozwoju terytorialnego na szczeblu politycznym, administracyjnym i technicznym. Współpracę tę determinują uwarunkowania historyczne, kulturowe, a także instytucjonalne w każdym z państw członkowskich. Polityka spójności UE winna wychodzić naprzeciw – w sposób bardziej efektywny niż miało to miejsce dotychczas – potrzebom i uwarunkowaniom terytorialnym, jak również swoistym wyzwaniom geograficznym i możliwościom regionów i miast. Z tego względu opowiadamy się za koniecznością wzmocnienia roli wymiaru terytorialnego w przyszłej Polityce Spójności w celu umacniania dobrobytu ekonomicznego i społecznego.

(5) Osiągnięcie spójności terytorialnej możliwe jest wyłącznie poprzez intensywny i stały dialog pomiędzy wszystkimi interesariuszami rozwoju terytorialnego. Tego rodzaju proces współpracy nazywamy zarządzaniem terytorialnym („*territorial governance*”). Sektor prywatny (a zwłaszcza przedsiębiorstwa działające w danym regionie lub miejscowości), środowisko naukowe, sektor publiczny (w szczególności władze lokalne i regionalne), organizacje pozarządowe, a także poszczególne sektory muszą działać wspólnie na rzecz lepszego wykorzystania kluczowych inwestycji w europejskich regionach i rozwiązywania problemów związanych ze zmianami klimatycznymi.

(6) Agenda Terytorialna przedstawia rezultaty naszej współpracy. Podczas naszego Nieformalnego Spotkania na szczeblu ministerialnym, które odbyło się w Rotterdamie (2004),

uzgodniliśmy założenia polityki rozwoju terytorialnego, umożliwiającej lepszą ocenę perspektyw Unii Europejskiej. Następnie, w Luksemburgu (2005) przyjęliśmy priorytety rozwoju terytorialnego jako podstawę naszych wspólnych działań w przyszłości, oraz raport ekspertów "Stan terytorialny i perspektywy Unii Europejskiej", który stanowi podstawę Agendy Terytorialnej. Proces przygotowywania przez nas Agendy Terytorialnej wspierany jest prowadzonym od lata 2006 r. na ogólnoeuropejską skalę dialogiem pomiędzy interesariuszami. W myśl art. 2, 6, 16 i 158 Traktatu WE, spójność terytorialna uznawana jest za trzeci wymiar Polityki Spójności. Była ona również tematem, między innymi, Trzeciego i obecnie także Czwartego Raportu Kohezyjnego oraz przyjętych w 2006 r. Strategicznych Wytucznych Wspólnoty dla spójności. Podtrzymujemy nasze zobowiązanie do jeszcze ściślejszej wzajemnej współpracy, jak również współpracy w ramach instytucji UE, w dążeniu do tego celu – niezależnie od toczącej się debaty na temat procesu reform Unii Europejskiej (Traktat Konstytucyjny UE).

II.

Nowe wyzwania: wzmocnienie tożsamości regionalnych, lepsze wykorzystanie różnicowania terytorialnego

(7) Obecnie stajemy przed nowymi znaczącymi wyzwaniami terytorialnymi. Wśród nich wymienić można:

- Regionalnie zróżnicowany wpływ zmian klimatycznych na terytorium UE i państw sąsiadujących, w szczególności w kontekście zrównoważonego rozwoju,
- Rosnące ceny energii, nieefektywne użytkowanie energii oraz zróżnicowane terytorialnie możliwości korzystania z nowych form dostaw energii,
- Ulegające przyśpieszeniu włączanie się naszych regionów, w tym obszarów transgranicznych, do globalnej konkurencji gospodarczej, przy jednoczesnym zwiększaniu się wzajemnych zależności państw i regionów na świecie,
- Wpływ rozszerzenia Unii Europejskiej na spójność ekonomiczną, społeczną i terytorialną, zwłaszcza w kontekście integracji infrastruktury transportowej i energetycznej Europy Wschodniej oraz nowych państw członkowskich i ich regionów,
- Nadmierna eksploatacja zasobów naturalnych i kulturowych oraz utrata różnorodności biologicznej, w szczególności poprzez niekontrolowany rozrost obszarów miejskich, podczas gdy obszary peryferyjne borykają się z problemem wyludniania,
- Skutki terytorialne zmian demograficznych (w szczególności starzenia się ludności), jak również migracji pomiędzy rynkami pracy i wewnątrz nich, dla zapewnienia podstawowych usług użyteczności publicznej, a także dla rynku mieszkaniowego, rozwoju struktury osadnictwa oraz wspólnego życia obywateli w naszych miastach i regionach.

(8) Biorąc pod uwagę powyższe wyzwania, głęboko wierzymy, że spójność terytorialna UE jest zasadniczym warunkiem osiągnięcia trwałego ekonomicznego wzrostu oraz spójności społecznej i ekonomicznej - europejskiego modelu społecznego. W tym kontekście za nieodzowne zadanie, a także akt solidarności, uważamy stworzenie we wszystkich regionach warunków umożliwiających zapewnienie równych szans ich mieszkańcom oraz perspektyw rozwoju dla przedsiębiorczości. Podzielamy pogląd, iż regionalna tożsamość, potencjał, potrzeby i zróżnicowane cechy regionów, miast i obszarów wiejskich Europy zyskują na znaczeniu dzięki polityce spójności terytorialnej i innym politykom rozwoju regionalnego.

(9) Z pomocą Agendy Terytorialnej przyczyniamy się ponadto do wzmocnienia globalnej konkurencyjności i do zrównoważonego rozwoju wszystkich regionów Europy. W ten sposób realizujemy założenia odnowionej Strategii Lizbońskiej uzgodnionej przez państwa członkowskie w 2005 r. Zróżnicowany potencjał terytorialny regionów w zakresie zrównoważonego rozwoju gospodarczego i tworzenia miejsc pracy w Unii Europejskiej musi zostać zidentyfikowany i wykorzystany. Każdy region i miasto może dzięki swojemu zaangażowaniu przyczynić się do oszczędności energii, wspierać zdecentralizowane źródła jej dostaw, a także łagodzić efekty zmian klimatycznych, np. poprzez wspieranie rozwoju

form osadnictwa generujących niski lub zerowy poziom emisji, poszukiwanie potencjalnych nowych odnawialnych źródeł energii oraz promowanie efektywnego zużycia energii, zwłaszcza w sektorze budownictwa. Nasze miasta i regiony muszą stać się bardziej odporne na efekty zmian klimatycznych. Powinny zdecydowanie włączać się w procesy zarządzania mające na celu wdrażanie Strategii Lizbońskiej, a także w realizację Krajowych Programów Reform.

(10) Pragniemy podkreślić rosnący wpływ polityk wspólnotowych na rozwój terytorialny. Fakt ten należy wziąć pod uwagę, bowiem z jednej strony proces tworzenia polityk UE winien w większym stopniu uwzględniać potencjał lokalny, regionalny i krajowy, a motywy, jakimi kierują się interesariusze powinny uwzględniać przyjęcie strategicznego zintegrowanego terytorialnie podejścia do rozwoju. Z drugiej strony, poszczególne strategie rozwoju miast i regionów powinny wyraźnie i w większym zakresie uwzględniać kontekst ogólnokrajowy i europejski. Ważne jest, aby krajowe, regionalne i lokalne inicjatywy były powiązane z politykami Unii Europejskiej. Dotyczy to w szczególności polityk rozwoju obszarów wiejskich, ochrony środowiska, czy transportu, jak również Polityki Spójności UE.

(11) Uzupełnienie Agendy Terytorialnej stanowi Karta Lipska w sprawie Zrównoważonych Miast Europejskich, która podejmuje temat polityki zintegrowanego rozwoju obszarów miejskich jako zadania o wymiarze europejskim. Tym samym polityka zintegrowanego rozwoju obszarów miejskich oraz polityka spójności terytorialnej, wzajemnie się uzupełniają, wnosząc wkład w proces osiągnięcia zrównoważonego rozwoju.

III.

Priorytety terytorialne dla rozwoju Unii Europejskiej

(12) Fundamentem Agendy Terytorialnej są trzy główne cele Europejskiej Perspektywy Rozwoju Przestrzennego (EPRP), które wciąż pozostają w mocy, a mianowicie:

- Rozwój zrównoważonego i policentrycznego systemu miast oraz nowych partnerstw pomiędzy obszarami miejskimi i wiejskimi;
- Zapewnienie równego dostępu do infrastruktury i wiedzy;
- Zrównoważony rozwój, rozsądne zarządzanie oraz ochrona środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego.

Agenda opiera się także na Podstawowych Wytycznych dla Zrównoważonego Rozwoju Przestrzennego Kontynentu Europejskiego CEMAT, potwierdzonych przez Komitet Ministrów Rady Europy. Kierując się tymi wytycznymi pragniemy zintensyfikować dialog z państwami sąsiadującymi z Unią.

(13) W kontekście naszej polityki spójności terytorialnej zobowiązujemy się do realizacji następujących priorytetów w rozwoju terytorialnym Unii Europejskiej:

1.

Naszym celem jest wzmocnienie policentrycznego rozwoju oraz innowacji poprzez tworzenie sieci współpracy regionów miejskich i miast

(14) Regiony miejskie i miasta różnej wielkości posiadają ogromne możliwości wykorzystania własnych mocnych stron w kontekście ogólnoeuropejskiej współpracy z przedsiębiorcami, jak również z interesariuszami społecznymi i politycznymi. Sukces w tworzeniu w sposób innowacyjny sieci współpracy na policentrycznym terytorium Europy pozwoli im stworzyć warunki umożliwiające wykorzystywanie globalnej konkurencji dla ich własnego rozwoju.

(15) Miasta, które funkcjonują jako centra danego regionu winny współpracować jako elementy składowe policentrycznego systemu, aby umożliwić korzystanie z generowanej przez nie wartości dodanej innym miastom położonym na obszarach wiejskich lub peryferyjnych, jak również obszarom borykającym się ze szczególnymi wyzwaniami i potrzebami wynikającymi z położenia geograficznego (np. strukturalnie słabe części wysp,

rejony przybrzeżne, czy górskie). W celu ułatwienia tego procesu konieczne jest stałe rozszerzenie i dostosowywanie sieci infrastruktury wewnątrz europejskich regionów i pomiędzy nimi. Popieramy zatem europejską współpracę pomiędzy regionami miejskimi, jak również małymi i średnimi miastami usytuowanymi przy wewnętrznych granicach, a także poza granicami zewnętrznymi Unii Europejskiej.

2.

Potrzebujemy nowych form partnerstwa i zarządzania terytorialnego pomiędzy obszarami wiejskimi i miejskimi

(16) Konkurencyjna i zrównoważona Europa obejmuje wiele różnorodnych, powiązanych różnymi współzależnościami regionów miejskich różnej wielkości oraz obszarów wiejskich. Regiony miejskie są zatem otoczone ośrodkami miejskimi i obszarami o cechach właściwych dla obszarów wiejskich; obszary wiejskie poza bezpośrednim zasięgiem komunikacyjnym w stosunku do regionów miejskich są zaś otoczone przez ośrodki regionalne oraz małe i średnie miasta. Odpowiednie władze winny, jako wzajemnie zależni od siebie partnerzy, rozpoznać ich wspólny potencjał, opracować wspólne strategie rozwoju na szczeblu regionalnym i lokalnym i w ten sposób wspólnie stworzyć podstawy zwiększania atrakcyjności regionów i podregionów oraz warunki zachęcające do podejmowania decyzji inwestorskich ze strony zarówno sektora prywatnego, jak i publicznego. W ten sposób definiujemy partnerstwo pomiędzy obszarami miejskimi i wiejskimi.

(17) Ukierunkowane regionalnie decyzje inwestorskie powinny być przygotowywane wspólnie przez interesariuszy z sektora publicznego i prywatnego. W tym kontekście konieczne jest na przykład tworzenie przez władze lokalne różnej wielkości dobrowolnych stowarzyszeń, mających na celu wspólną promocję oraz opracowanie strategii rozwiązywania wspólnych problemów. Ze względu na zachodzące zmiany demograficzne władze borykające się z problemem spadku populacji w grupie ludzi młodych muszą ściśle współpracować, aby być w stanie utrzymać na atrakcyjnym poziomie swoje usługi i infrastrukturę. Tego rodzaju współpraca oznacza nowy wymiar polityczny. W celu jego wzmocnienia niezbędne mogą się okazać nowe formy uzgodnień w zakresie zarządzania terytorialnego w europejskich regionach. Podsumowując, chcielibyśmy stworzyć możliwości wykorzystania innowacyjnego potencjału ekonomicznego na rzecz rozwoju, opierając się na doświadczeniach odnoszących sukcesy partnerstw oraz na politycznej współpracy w zakresie działań regionalnych, w tym również na obszarach przygranicznych. Popieramy zatem pozytywną konkurencję pomiędzy miastami i regionami.

3.

Pragniemy wspierać regionalne klastry (grona) konkurencyjności i innowacji w Europie

(18) Należy rozszerzyć strefy wzrostu poza centralny obszar gospodarczy Unii Europejskiej poprzez realizację polityki współpracy i tworzenie sieci kontaktów. Jedną z metod łączenia potencjałów może być tworzenie odpowiednich innowacyjnych ośrodków, w których współdziała środowisko przedsiębiorców, środowisko naukowe oraz administracja. Dotyczy to także współpracy na wewnętrznych i zewnętrznych granicach – z państwami sąsiadującymi.

(19) Różnej wielkości regiony miejskie, małe i średnie miasta, a także obszary wiejskie zachęca się do współpracy z innymi organami, nawet w innych państwach, w celu wzmocnienia ich międzynarodowej tożsamości i specjalizacji jako metody podnoszenia atrakcyjności inwestycyjnej. Wskazane jest ukierunkowanie działań na już istniejące ośrodki innowacji.

4.

Wspieramy wzmacnianie i rozbudowę sieci transeuropejskich

(20) Mobilność i dostępność są kluczowymi warunkami wstępnymi rozwoju gospodarczego we wszystkich regionach Unii Europejskiej. Aby spełnić wymóg mobilności na policentrycznym terytorium Europy, w tym również na obszarze państw sąsiadujących, i przyczynić się do poprawy środowiska miejskiego, istotne jest zapewnienie zintegrowanego i zrównoważonego rozwoju multimodalnych systemów transportu. Potrzebujemy sprawnych sieci kolejowych, drogowych i lotniczych zarówno w transporcie osobowym, jak i towarowym (w tym sieci przepustowych regionalnych portów lotniczych), efektywnych szlaków wodnych - morskich, przybrzeżnych i śródlądowych, a także uzupełniających sieci komunikacyjnych łączących obszary peryferyjne, jak również zarządzania transportem transgranicznym. Wspieramy znoszenie barier w transgranicznym transporcie kolejowym i drogowym, a zwłaszcza wykorzystanie środków telematycznych do obsługi przeładowanych fragmentów sieci drogowej.

(21) Wspieramy niezakłócony i społecznie sprawiedliwy dostęp do informacji i technologii komunikacyjnych we wszystkich regionach w celu zniesienia barier dostępu wynikających z uwarunkowań terytorialnych, zwłaszcza na obszarach peryferyjnych i wiejskich, oraz umożliwienia zdecentralizowanego działania i odpowiedniego świadczenia podstawowych usług użyteczności publicznej, w tym w zakresie opieki zdrowotnej czy edukacji. W celu zapewnienia niezbędnej infrastruktury, np. uzyskania powszechnego zasięgu łączności szerokopasmowej z uwzględnieniem istniejącego zapotrzebowania, zalecamy łączenie infrastruktury, np. sieci szerokopasmowych w nowych programach dotyczących transportu i łączności.

(22) Rosnące zapotrzebowanie na energię w sytuacji ograniczonej wielkości rezerw nieodnawialnych źródeł energii oraz zwiększające się uzależnienie UE od energii pochodzącej z importu, jak również wyzwania związane ze zmianami klimatycznymi, oznaczają dla nas konieczność pełniejszego wykorzystywania i rozwoju możliwości zdecentralizowanego, efektywnego, bezpiecznego i przyjaznego dla środowiska naturalnego wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych, które dotychczas wykorzystywane są w zbyt małym stopniu. W celu lepszego wykorzystania regionalnego potencjału w tej sferze, co mogłoby stworzyć nowe możliwości w szczególności na obszarach wiejskich, rekomendujemy dalsze wzmacnianie sieci współpracy i harmonizację warunków w sektorze energetycznym.

5.

Wspieramy ideę transeuropejskiego zarządzania ryzykiem, z uwzględnieniem efektów zmian klimatycznych

(23) Należy kontynuować opracowywanie wspólnych ponadregionalnych i zintegrowanych strategii mających na celu zapobieganie skutkom klęsk żywiołowych, obniżenie i łagodzenie skutków emisji gazów cieplarnianych, a także dostosowanie do zmian klimatycznych. Konieczne są dalsze działania w kierunku rozwoju i intensyfikacji polityki spójności terytorialnej, w szczególności w odniesieniu do konsekwencji terytorialnie zróżnicowanych strategii dostosowawczych.

(24) W celu poprawy efektywności działań w zakresie zarządzania ryzykiem oraz odpowiedniego ukierunkowania rozwoju, konieczne jest przyjęcie zintegrowanych strategii transeuropejskich i transgranicznych (np. w dziedzinie ochrony przed powodzią, suszą i pustynnieniem, zintegrowanego zarządzania strefą przybrzeżną i obszarami górskimi, zarządzania ryzykiem technologicznym, czy udoskonalonych metod prognozowania) we współpracy z naszymi krajami sąsiadującymi, a także opracowanie nowych form zarządzania ryzykiem, zwłaszcza na obszarach, gdzie występuje kilka rodzajów ryzyka, jak np. strefy przybrzeżne i nadmorskie, rejony jezior, dorzecza rzek, czy obszary górskie.

6.

Domagamy się wzmocnienia struktur ekologicznych oraz zasobów kulturowych jako wartości dodanej dla rozwoju

(25) Niezastąpione walory europejskich struktur ekologicznych i zasobów dziedzictwa kulturowego i naturalnego, w szczególności krajobraz kulturowy i walory architektoniczne, a także zabudowa, winny stanowić – z uwzględnieniem odpowiednich uwarunkowań i potencjałów regionalnych – fundament ukierunkowanego na środowisko naturalne i kulturę rozwoju, stwarzającego perspektywy rozwojowe i jednocześnie chroniącego zróżnicowaną tożsamość kulturową, w szczególności w regionach opóźnionych lub doświadczających zmian strukturalnych. Skoordynowane interwencje ponadnarodowe oraz odpowiedni sposób zarządzania nimi powinny zatem promować szlaki i sieci kulturowe, jak również inne przedsięwzięcia terytorialne istotne dla środowiska naturalnego i kultury.

(26) Opowiadamy się za dalszym rozwojem sieci obszarów o cennych walorach przyrodniczych i kulturowych w celu stworzenia zintegrowanej i zrównoważonej transeuropejskiej struktury obszarów zielonych z odpowiednimi korytarzami i strefami łączącymi chronione miejsca z pozostałymi obszarami o znaczeniu europejskim i krajowym.

(27) Polityki zintegrowanego rozwoju terytorialnego wymagają wzmocnienia również w ekologicznie lub kulturowo osłabionych rejonach Unii Europejskiej. Stanowiłoby to krok w kierunku realizacji głównego wyzwania, jakim jest pogodzenie rozwoju gospodarczego z trwałością środowiska naturalnego, społecznego i kulturowego.

IV.

Realizacja Agendy Terytorialnej

(28) W celu skuteczniejszego włączenia tych sześciu priorytetów terytorialnych do debat politycznych i procesów decyzyjnych, za istotne uważamy i rekomendujemy podjęcie następujących działań w latach 2007-2011. Jednocześnie zobowiązujemy się do ich realizacji:

1.

Działania instytucji europejskich

(29) Przyjmujemy z zadowoleniem Komunikat Komisji w sprawie "Wkładu miast we wzrost gospodarczy i tworzenie miejsc pracy w regionach" i zwracamy się z prośbą do Komisji Europejskiej o kontynuowanie tych prac z uwzględnieniem Agendy Terytorialnej.

(30) Zwracamy się również z prośbą do Komisji Europejskiej o dalsze uwzględnianie w sposób jednoznaczny wymiaru terytorialnego UE w kolejnych Raportach w Sprawie Spójności Społecznej i Ekonomicznej, aby pobudzić miasta i regiony do opracowywania ich strategii rozwoju w kontekście europejskim. Ułatwiłoby to realizację zasady subsydiarności.

(31) Zwracamy się z prośbą do Komisji Rozwoju Regionalnego Parlamentu Europejskiego, Komisji Spójności Terytorialnej przy Komitecie Regionów oraz Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego o wspieranie i wdrażanie priorytetów Agendy Terytorialnej w ich działaniach, zwiększając w ten sposób rolę miast i regionów w procesie wdrażania polityk unijnych.

2.

Działania na rzecz ścisłej współpracy pomiędzy Komisją Europejską a państwami członkowskimi UE

(32) Zalecamy prowadzenie stałego i pogłębionego dialogu pomiędzy państwami członkowskimi UE (w tym władzami regionalnymi i lokalnymi) a Komisją Europejską w sprawie strategicznych zagadnień związanych z rozwojem terytorialnym. Należy w sposób

efektywny wykorzystać w tym celu możliwości, jaki stwarzają dotychczas działające komitety i komisje (a w szczególności Podkomitet „Spójność Terytorialna i Sprawy Miejskie”, który został powołany przez Komitet ds. Koordynacji Funduszy [COCOF]).

(33) Zwracamy się z prośbą do Komisji Europejskiej oraz pozostałych instytucji europejskich o zapoczątkowanie dialogu z państwami członkowskimi, opartego na zasadach subsydiarności, mającego na celu omówienie możliwych sposobów oceny i uwzględnienie wpływu ustawodawstwa europejskiego na zrównoważony rozwój miast oraz rozwój terytorialny i planowanie przestrzenne, a także metod poprawy koordynacji unijnych polityk i inicjatyw dotyczących kwestii polityki terytorialnej. Tego rodzaju ocena i koordynacja mogłaby odbywać się w ramach dotychczas istniejących instytucji i procedur.

(34) Zalecamy podjęcie w ramach programu ESPON 2013, w ścisłej współpracy z Komisją Europejską, bardziej pogłębionej analizy wpływu polityk UE na spójność terytorialną, zbadanie zależności przyczynowo-skutkowych, jak również opracowanie wskaźników operacyjnych dla celów regularnej sprawozdawczości dotyczącej zagadnień terytorialnych. W tym kontekście istotne jest ścisłe współdziałanie programów ESPON i URBACT oraz Audytu Miejskiego (Urban Audit).

(35) Współpracę, obejmującą także nasze kraje sąsiedzkie, w kontekście unijnych programów europejskiej współpracy terytorialnej (Cel 3) uważamy za nowy, przyszłościowy instrument finansowania stwarzający możliwości wzmocnienia europejskich sieci miast i regionów, jak również wspierania nowych, innowacyjnych kanałów europejskiego rozwoju. Zwracamy się z prośbą do Komisji Europejskiej o wsparcie dla nas w procesie rozwijania międzyregionalnej, transgranicznej i ponadnarodowej współpracy jako skutecznego narzędzia wzmocnienia spójności terytorialnej.

3.

Działania na rzecz wzmocnienia spójności terytorialnej, podejmowane w państwach członkowskich UE

(36) Zobowiązemy się, w stopniu mieszczącym się w zakresie naszych kompetencji, do włączenia politycznych priorytetów Agendy Terytorialnej, a także aspektów terytorialnych Strategicznych Wytycznych Wspólnoty dla spójności na lata 2007-2013 do polityk rozwoju na szczeblu krajowym, regionalnym i lokalnym. Mając na względzie wnioski sformułowane podczas seminarium dotyczącego zarządzania strategiami terytorialnymi, które odbyło się za Prezydencji austriackiej w czerwcu 2006 r. w Baden, zalecamy włączenie wymiaru terytorialnego do strategicznych procesów leżących u podstaw polityki spójności na szczeblu wspólnotowym i krajowym.

(37) Zobowiązemy się – zgodnie z naszymi krajowymi regulacjami instytucjonalnymi – do zaangażowania się w przejrzyste procesy decyzyjne z udziałem interesariuszy prywatnych i publicznych oraz organizacji pozarządowych, dotyczące opracowania istotnych z punktu widzenia wymiaru terytorialnego polityk, priorytetów terytorialnych, jak również w działania mające na celu ich realizację.

4.

Wspólne działania na szczeblu ministrów

(38) W celu wdrożenia Agendy Terytorialnej zgadzamy się zachować nieformalne struktury współpracy pomiędzy naszymi resortami, w tym z odnośnymi Prezydencjami UE, oraz z Parlamentem Europejskim, Komisją Europejską, Komitetem Regionów, Europejskim Komitetem Ekonomiczno-Społecznym, a także Europejskim Bankiem Inwestycyjnym. Wymaga to sprawnego funkcjonowania Grupy Prezydencji wyposażonej w odpowiednie zasoby sekretarskie i wspieranej przez ekspertów, dodatkowo także z pozostałych państw członkowskich.

(39) Zgadząmy się działać wspólnie na rzecz kontynuacji i zacieśniania współpracy zarówno między nami, jak i z Komisją Europejską poprzez sieć powiązanych ze sobą punktów kontaktowych ds. spójności terytorialnej. Naszym zamiarem jest, aby otwarta Grupa Robocza ds. Agendy Terytorialnej, składająca się z państw członkowskich UE oraz Komisji Europejskiej, kontynuowała swoje prace w obecnej fazie wdrażania Agendy.

(40) Jako pierwszy krok w naszych wspólnych działaniach oraz jako kontynuacja założeń przyjętych podczas posiedzenia Rady Europejskiej wiosną 2007 r., zobowiązujemy się przyczynić, w ramach naszych kompetencji, do tworzenia zrównoważonej i zintegrowanej polityki energetycznej i klimatycznej w Unii Europejskiej.

(41) Nasze kolejne wspólne działania będą koncentrować się na stworzeniu warunków dla zakrojonej na ogólnounijną skalę debaty na temat najważniejszych kwestii dotyczących UE z punktu widzenia wymiaru terytorialnego. Najważniejsze wśród nich to:

- Debata na temat procesu lizbońskiego po roku 2010,
- Przegląd śródkresowy polityki spójności w 2010 r.,
- Przegląd śródkresowy Polityki Rozwoju Obszarów Wiejskich UE w 2010 r.,
- Rewizja Strategii Zrównoważonego Rozwoju UE w 2011 r.,
- Bieżąca debata na temat możliwości realizacji rekomendacji wynikających z Zielonej Księgi w sprawie Polityki Morskiej,
- Bieżąca debata w sprawie Siódmego Programu Działań na rzecz Środowiska,
- Debata na temat Polityki Transportowej po roku 2010,
- Bieżąca debata na temat Polityki Badań i Innowacji,
- Bieżąca debata na temat Polityki Sąsiedztwa.

(42) Zwracamy się do przyszłych Prezydencji UE, jak również wszystkich państw członkowskich UE, instytucji europejskich, w tym Komisji Europejskiej i Europejskiego Banku Inwestycyjnego, a także do pozostałych interesariuszy, z prośbą o realizację działań nakreślonych w niniejszej Agendzie Terytorialnej. Z zadowoleniem przyjmujemy inicjatywę Prezydencji portugalskiej dotyczącą ułatwienia wdrażania założeń Agendy Terytorialnej poprzez opracowanie pierwszego Programu Działań, a także wyrażoną przez Prezydencję słoweńską wolę zainicjowania procesu jego wdrażania poprzez planowane przez nią działania.

(43) Zwracamy się do Prezydencji słoweńskiej z prośbą o uwzględnienie Agendy Terytorialnej w przygotowaniach do sesji Rady Europejskiej wiosną 2008 r., tak aby możliwe było uzyskanie lepszego i bardziej sformalizowanego politycznego zrozumienia dla terytorialnych warunków rozwoju regionów i miast oraz nowych form uczestnictwa w decyzjach UE.

(44) Zgadząmy się, iż istnieje potrzeba zachęcenia publicznych i prywatnych interesariuszy rozwoju terytorialnego do zaangażowania się w kwestie spójności terytorialnej UE. Należy uwzględnić ich specyficzne potrzeby i interesy. Wspólna dyskusja na temat scenariuszy rozwoju terytorialnego Europy może usprawnić proces godzenia różnych interesów. Zwracamy się z prośbą do przyszłych Prezydencji UE, aby realizowały to ambitne założenie poprzez konkretne działania mające na względzie aktualne potrzeby w zakresie rozwoju polityki w Europie. Przyjmujemy z zadowoleniem zarówno inicjatywę Prezydencji portugalskiej dotyczącą zorganizowania nieformalnego spotkania ministrów w listopadzie 2007 r., jak i inicjatywę Niemiec dotyczącą zorganizowania konferencji w sprawie zagadnień terytorialnych i gospodarki, która ma się odbyć wiosną 2008 r.

(45) Zwracamy się z prośbą do Prezydencji węgierskiej o dokonanie oceny i przeglądu Agendy Terytorialnej w pierwszym półroczu 2011 r.

(46) Uważamy, że naszym politycznym zadaniem jest podnoszenie świadomości istnienia najważniejszych wyzwań terytorialnych, przed jakimi stoi Unia Europejska, będziemy zatem odgrywać aktywną rolę w procesie wdrażania Agendy Terytorialnej zarówno na szczeblu

europejskim, jak i w naszych państwach. Żywimy przekonanie, iż dzięki Agendzie Terytorialnej czynimy kolejny krok w kierunku konkurencyjnej i zrównoważonej Europy zróżnicowanych regionów i aktywnych obywateli.